

Sygn. akt III AUa 1386/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Ewelina Kocurek - Grabowska
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2019 r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. K. (M. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o określenie wysokości zadłużenia z tytułu składek

na skutek apelacji ubezpieczonego M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 29 stycznia 2018 r. sygn. akt X U 1673/17

1. zmienia częściowo zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 1 sierpnia 2017 r., określając wysokość zadłużenia ubezpieczonego M. K. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, należnych za okres od lutego 2007 r. do maja 2016r.,

2. oddala apelację w pozostałym zakresie.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA E.Kocurek-Grabowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1386/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2018r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonego M. K. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 1 sierpnia 2017r., określającej wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, należnych za okres od sierpnia 2006r. do maja 2016r. na kwotę 160.293,92 zł - obejmującą należność główną i odsetki należne za zwłokę.

Sąd Okręgowy wskazał, iż bezspornym jest, że ubezpieczony M. K. w okresie objętym zaskarżoną decyzją prowadził działalność gospodarczą.

W prawomocnej decyzji z dnia 29 czerwca 2016r. organ rentowy stwierdził, że płatnik składek M. K. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu w okresach: od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 6 listopada 1999r., od dnia 16 kwietnia 2000r. do dnia 5 stycznia 2003r., od dnia 16 kwietnia 2003r. do dnia 31 października 2003r. oraz od dnia 16 kwietnia 2004r. do dnia 11 maja 2016r.

W dniu 5 września 2016r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczonego, że do tego dnia nie wpłynęły dokumenty rozliczeniowe za okres od sierpnia 2006r. do maja 2016r., pomimo obowiązku ich złożenia. W związku z powyższym, za ten okres został dokonany wymiar składek z urzędu. Zawiadomienie to ubezpieczony odebrał w dniu 19 września 2016r.

Następnie w dniu 28 października 2016r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczonego o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, które zostało wszczęte w dniu 5 września 2016r. (zawiadomienie to zostało doręczone ubezpieczonemu w dniu 2 listopada 2016r.).

W zaskarżonej decyzji z dnia 1 sierpnia 2017r. organ rentowy określił wysokość należności z tytułu składek w za okres od sierpnia 2006r. do maja 2016r. na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne i Fundusz Pracy oraz należne odsetki od składek nieopłaconych w terminie.

W odwołaniu od przedstawionej decyzji płatnik składek podnosił, że opisane w jej treści należności składkowe uległy przedawnieniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy prawidłowo uznał, iż przedawnieniu nie uległy składki wymagalne we wrześniu 2006r. oraz składki za następne okresy.

Sąd ten podniósł przy tym, iż zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa), należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat. Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, że regulacja ta została wprowadzona ustawą z dnia 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, którą zmieniono dotychczas obowiązujący art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w ten sposób, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie pięciu lat, a nie jak uprzednio, dziesięciu lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne z tym, że do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy w brzmieniu nadanej omawianą ustawą, jednocześnie pięcioletni bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r., chyba, że składki, dla których bieg przedawnienia rozpoczął się przed 1 stycznia 2012r. przedawniłyby się przed dniem 1 stycznia 2017r. Na mocy art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony do dnia zakończenia postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, prawidłowe jest stanowisko organu rentowego, iż zawiadomienie (we wrześniu 2016r.) ubezpieczonego o wszczęciu postępowania w przedmiocie ustalenia należności z tytułu składek stanowiło czynność, o jakiej mowa wyżej, co znajduje oparcie w art. 24 ust. 5 f ustawy systemowej

Sąd ten zauważył także, iż już wcześniej toczyło się postępowanie w sprawie ustalenia podlegania przez ubezpieczonego ubezpieczeniom społecznym, które to postępowanie również powinno mieć wpływ na zawieszenie biegu przedawnienia z tym, że organ rentowy nie podjął decyzji w tym zakresie.

Zatem, Sąd Okręgowy przyjął, że nie uległy przedawnieniu składki należne od sierpnia 2006r., których termin wymagalności przypadał we wrześniu 2006r., albowiem przed upływem dziesięciu lat od daty ich wymagalności i pięciu lat od daty wejścia w życie ustawy z dnia 16 września 2011r.. składki te nie przedawniły się w związku ze wszczęciem we wrześniu 2016r. postępowania zmierzającego do ustalenia wymiaru należnych składek.

Mając na względzie przedstawione okoliczności, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia ubezpieczony, zarzucając Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 24 ust. 4 i ust. 5b ustawy systemowej poprzez dokonanie ich niewłaściwej wykładni, co doprowadziło do niezasadnego ustalenia, iż roszczenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne nie uległy przedawnieniu wskutek wszczęcia postępowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania.

Zdaniem apelującego, wyrok Sądu Okręgowego nie odpowiada prawu. Skarżący podniósł bowiem, że zgodnie z treścią art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych, należności z tytułu składek przedawniają się z upływem pięciu lat. Począwszy od 1 stycznia 2012r., ponownie skrócono bowiem do pięciu lat okres przedawnienia należności z tytułu składek. Do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się zatem przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy w nowym brzmieniu z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od 1 stycznia 2012r. Jeśli jednak przedawnienie rozpoczęte przed tym dniem nastąpiłoby wcześniej na podstawie przepisów dotychczasowych, to następuje ono z upływem tego wcześniejszego terminu. Zdaniem skarżącego, roszczenia dochodzone przez organ uległy przedawnieniu i jako takie,

nie zasługują na uwzględnienie. Nie doszło przy tym - według apelującego - do skutecznego przerwania tego biegu. Skarżący podniósł także, iż istota przedawnienia polega na tym,

że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, powołując się na upływ tego czasu. Instytucja ta jest wyrazem braku akceptacji ustawodawcy stanu długotrwałej rozbieżności między stanem prawnym, a stanem faktycznym, a także dążeniem do stabilizacji stosunków cywilnych

oraz porządku w obrocie prawnym.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne uznał, że apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy, dokonując oceny kwestii przedawnienia składek objętych decyzją z dnia 18 września 2017r., trafnie wskazał, iż z dniem 1 stycznia 2012r., na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców - zmieniającego treść art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, skrócony został okres przedawnienia składek

na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Ponieważ bieg przedawnienia spornych należności składkowych rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy podstawowe znaczenie ma art. 27 powyższej ustawy, regulujący zagadnienia intertemporalne. Zgodnie z jego ust. 1, do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r. Wedle zatem zasady wynikającej

z tego przepisu, do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012r. (według starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednakże bardzo istotnym zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, ale od dnia 1 stycznia 2012r. Wyjątek od tej zasady ustanawia ust. 2 przywołanego przepisu, stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Powołana regulacja oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki) - zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej.

Oznacza to, że - poddane analizie - składki na ubezpieczenie za sierpień, wrzesień, październik, listopad i grudzień 2006r. oraz styczeń i luty 2007r. ulegają przedawnieniu odpowiednio we wrześniu, październiku, listopadzie i grudniu 2016r. oraz styczniu, lutym i marcu 2017r. Założenie to ma charakter warunkowy, gdyż uzależnione zostało od stwierdzenia, że nie doszło do zawieszenia biegu przedawnienia już we wrześniu 2016r.

W niniejszej sprawie organ rentowy odwołuje się do normy art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, która przewiduje instytucję wstrzymującą bieg przedawnienia od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Przez pierwszą czynność zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której mowa w art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, należy rozumieć czynność bezpośrednio związaną z postępowaniem egzekucyjnym, jaką może być np. wystawienie tytułów wykonawczych, zajęcie wynagrodzenia, czyli czynności sensu stricte egzekucyjne.

Takiego charakteru nie ma - powołane w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie - pismo organu rentowego z dnia 5 września 2016r., stanowiące zawiadomienie ubezpieczonego o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy (o wymiarze składek). Sam organ rentowy w treści tegoż pisma podaje, że dopiero wydana w przyszłości decyzja określająca wysokość należności z tytułu składek (taki walor ma decyzja z dnia 1 sierpnia 2017r.), będzie dawała podstawę do wszczęcia postępowania egzekucyjnego.

Zatem w toku niniejszego postępowania organ rentowy powołał się na przepis art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, podnosząc zawieszenie biegu terminu przedawnienia w sprawie, lecz nie załączył do akt dokumentacji potwierdzającej tę okoliczność. Wskazane przez organ dokumenty są niewystarczające do dokonania sądowej kontroli zaskarżonej decyzji w tym aspekcie.

Natomiast w niniejszej sprawie organ rentowy odwołuje się również do normy art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, która przewiduje instytucję wstrzymującą bieg przedawnienia w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wedle tego przepisu, w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Należy przy tym podkreślić, że stosownie do przepisu art. 59 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (art. 31 ustawy systemowej), przedawnienie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne powoduje wygaśnięcie zobowiązania z tego tytułu, co oznacza, że po upływie okresu przedawnienia nie ma w ogóle możliwości ich dochodzenia (por. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz pod red. B. Gudowskiej i J. Strusińskiej - Zukowskiej, Wydawnictwo C.H.Beck 2014, s. 496).

Wobec powyższego, skoro - na podstawie art. 24 ust. 5f ustawy systemowej - bieg terminu przedawnienia składek ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania,

to do zawieszenia biegu terminu przedawnienia składek obciążających ubezpieczonego doszło w okresie 5 miesięcy: od dnia 8 marca 2016r. (pierwsza czynność podjęta przez organ rentowy z urzędu) do dnia, w którym decyzja ustalająca obowiązek podlegania ubezpieczeniom stała się prawomocna, czyli do dnia 5 sierpnia 2016r.

Wobec powyższego, w dacie wydania zaskarżonej decyzji (1 sierpnia 2017r.), z uwagi na opisaną wyżej przerwę biegu przedawnienia, nie uległy przedawnieniu należności składkowe za okres od lutego 2007r. do maja 2016r.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł reformatoryjnie, jak w punkcie 1 wyroku, oddalając - w punkcie 2 wyroku - apelację w pozostałym zakresie, na mocy art. 385 k.p.c.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA E.Kocurek-Grabowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR